

EUROPEAN COURT OF HUMAN RIGHTS
COUR EUROPÉENNE DES DROITS DE L'HOMME

ПРВ ОДДЕЛ

СЛУЧАЈ ВЕЛИНОВ ПРОТИВ РЕПУБЛИКА МАКЕДОНИЈА

(Жалба бр. 16880/08)

ПРЕСУДА

СТРАЗБУР

19 септември 2013

Оваа пресуда ќе стане конечна под околностите поместени во членот 44 став 2 од Конвенцијата. Истата може да биде предмет на редакциски измени.

Во случајот на Велинов против Република Македонија,

Европскиот суд за човековите права (Прв оддел), заседавајќи во Совет во состав:

Isabelle Berro-Lefèvre, претседател,

Elisabeth Steiner,

Khanlar Hajiyev,

Mirjana Lazarova Trajkovska,

Julia Laffranque,

Ksenija Turković,

Dmitry Dedov, судии,

и Søren Nielsen, *секретар на одделот*,

Одлучувајќи на затворена седница на 27 август 2013,

Ја донесе следнава пресуда, која беше усвоена на тој датум:

ПОСТАПКА

1. Случајот потекна од жалба (бр.16880/08) против Република Македонија, поднесена до Судот според членот 34 од Конвенцијата за заштита на човековите права и основни слободи (“Конвенцијата“) од страна на македонскиот државјанин, г. Панчо Велинов (“жалителот“), на 19 март 2008.

2. Жалителот беше застапуван од г. Т. Торев, адвокат со пракса во Штип. Македонската Влада (“Владата“) беше иницијално застапувана од нивниот поранешен агент, г. Радица Лазареска Геровска, а потоа од страна на постојниот агент, г. К. Богданов.

3. Жалителот навел дека особено бил лишен од слобода без надомест, а спротивно на членот 5 ставовите 1, 2 и 5 од Конвенцијата; дека постапката за надомест во врска со неговиот притвор била

неразумно долга (член 6); и дека немал ефикасен лек во врска со должината (член 13).

4. На 5 мај 2011 овие жалби беа доставени до Владата. Исто така беше одлучено едновремено за допуштеноста и основаноста на жалбата (член 29 став 1).

ФАКТИ

I. ОКОЛНОСТИ НА СЛУЧАЈОТ

5. Жалителот е роден 1952 година и живее во Кочани.

A. Осудата и притворот на жалителот

6. На 30 јуни 2000 Министерството за внатрешни работи повело прекршочна постапка против жалителот, возач вработен во компанијата Б.Е. (“компанијата“), за возење на неисправен автобус. Постапката исто така се однесувала на компанијата како и на одговорното лице во компанијата. На 22 септември 2000 Основниот суд Штип (“судечкиот суд“) го осудил жалителот за прекршок и му наредил да плати казна во износ од 2.000 денари (еквивалент на 33 евра). На жалителот му било наредено да ја плати казната во рок од 15 дена од правосилноста на пресудата. Пресудата понатаму ја специфицирала банкарската сметка на која требало да биде извршена уплатата. Судот исто така се повикал на членот 15 став 1 од Законот за прекршоци од 1997 (види став 22 подолу), кој пропишува дека доколку жалителот не ја плати казната во посочениот рок, судот ќе ја изврши на начин што ќе ја замени со затворска казна, односно по еден ден затвор за секои 1.000 денари казна. Била издадена опомена по однос на

компанијата и одговорното лице. Пресудата станала правосилна на 27 септември 2001 (*Pkr.br.2149/2000*).

7. На 14 ноември 2001 судечкиот суд му наредил на жалителот да ја плати казната и да се јави во судот на 26 ноември 2001, со цел да достави доказ за исплата. Како што било утврдено во текот на постапката за надомест поведена од жалителот (види став 17 подолу), писмото кое го информирало за судската наредба било доставено на неговиот син.

8. На 7 февруари 2002 судија од судечкиот суд, одговорен за извршување на санкции, ја заменил казната со дводневна затворска казна (“одлука за затвор”). Според оваа одлука:

“Жалителот не ја платил казната, ниту во оставениот рок, ниту откако судот му наредил и го предупредил да го стори тоа..Во светло на напред наведеното...судот одлучи да ја изврши казната...на начин што ја заменува со дводневна затворска казна.“

9. На 12 февруари 2002 одлуката за затвор му била лично доставена на жалителот. Понатаму тој бил информиран дека ќе започне да ја издржува казната на 15 март 2002 во затворот во Штип. Затворот исто така бил информиран за датумот на почеток на затворската казна.

10. На 13 февруари 2002 жалителот ја платил казната. Според налогот од тој датум, жалителот го навел бројот на домашниот случај во врска со кој била извршена уплатата (*Pkr.br.2149/2000*). Тој не поднел копија од налогот до судечкиот суд.

11. Како што беше наведено од Владата во нејзините опсервации:

“На 28 октомври 2002 жалителот бил уапсен во својата кука. Тој не бил информиран за причините за неговото апсење. Жалителот навел дека бил информиран за причините за неговото апсење на 29 октомври 2002.“

12. На 29 октомври 2002, и по доставата на копија од налогот за исплата, жалителот бил ослободен од затвор. Одлуката за пуштање издадена од затворот од Штип навела дека:

“Жалителот е пуштен на 29 октомври 2002 врз основа на известување добиено од судечкиот суд дека казната е платена“.

В. Постапка за надомест за незаконско затворање

13. На 22 ноември 2002 жалителот го контактирал Министерството за правда, со цел да обезбеди вонсудско спогодување и исплата на 310.000 денари (еднакво на околу 5.060 евра) на име на нематеријална штета, за она што тврдел дека било негово незаконско лишување од слобода. Со допис од 10 декември 2002 Министерството, повикувајќи се на членот 526 од Законот за кривична постапка од 1997 (види став 37 подолу), го одбило барањето на жалителот, наведувајќи дека тој не поднел никаков доказ дека бил погрешно осуден или притворен.

14. На 17 јануари 2003 жалителот поднел граѓанска тужба против државата побарувајќи ја истата сума на пари за нематеријална штета, претрпена како резултат на неговото наводно погрешно лишување од слобода. Тој тврдел дека на 28 октомври 2002 бил притворен од полицијата без да биде информиран за причините за неговото затворање.

15. Според Владата, на 23 март 2007, судечкиот суд го препратил барањето на жалителот до Јавното правобранителство на одговор. На 24 април 2007 судот одредил датум за подготвително рочиште.

16. За време на тоа рочиште, кое се одржало на 23 мај 2007, жалителот навел дека потписот на доставницата која се однесувала на дописот на судот од 14 ноември 2001 (види став 7 погоре) не била негова. Тој изјавил:

“... Откога ја примив доставницата во врска со наредбата на судот за плаќање на казната, ја контактирав компанијата и од нив побарав да платат 2.000 денари. Во февруари повторно примив предупредување од судот да ја платам казната...под закана дека истата ќе биде заменета со затворска казна. Откога ја примив таа информација од судот, се јавив на компанијата по еден или два дена

со барање да ја платат казната. Налогот за исплата беше подготвен од компанијата за која работам и јас веднаш ги земав парите кои ми ги дадоа (со цел) да ги префрлам на банкарската сметка на судот. Не доставив доказ за исплата до судот...

... Сакам да истакнам дека откако ја примив пресудата и предупредувањето (со изјава) дека казната, во случај на неплаќање, ќе биде заменета со казна затвор, веднаш ја контактирав компанијата и ја платив казната. Сепак, не доставив доказ за исплата до судот“.

17. Судот закажал уште две рочишта, од кои второто се одржало на 19 јуни 2007, кога го отфрлил тужбеното барање на жалителот. Судечкиот суд нашол дека дописите од 14 ноември 2001 и 12 февруари 2002 (види ставови 7 и 9 погоре) биле уредно доставени до жалителот. Што се однесува на првиот, судот утврдил дека му бил доставен на синот на жалителот, кој во тоа време, како што изјавил и жалителот, бил зрел и можел да ја разбере содржината на писмото. На 13 февруари 2002 жалителот ја платил казната без да го извести судот, и покрај фактот дека знаел за замената на паричната со казна затвор, како и неговата обврска да достави доказ за исплата до судот. Судот, несвесен дека казната веќе била платена, па издал налог за апсење против жалителот. Судот понатаму нашол дека на 28 октомври 2002 полицијата била во куќата на жалителот и го уапсила. Според судот:

“За време на апсењето [на жалителот] полициските службеници го имале налогот за апсење во своите раце, но истиот не му бил предаден [на жалителот]. [Жалителот] не бил информиран за причините за неговото апсење. Следниот ден, [жалителот] бил информиран во затворот во Штип дека бил уапсен заради неплаќање на казната [определена во] случајот Пкр.бр.2149/2000. Тогаш, тој ги информирал [затворските службеници] дека веќе ја платил казната во февруари и му се јавил на својот син, кој го донел налогот за исплата. На 29 октомври 2002 [жалителот] бил ослободен од затворот во Штип. [Жалителот] бил затворен во затворот во Штип еден ден.”

18. Во својата одлука, судот се повикал на обидот на жалителот да постигне вонсудско спогодување со Министерството за правда. Тој исто така се осврнал и на вештачењето, кое потврдило дека жалителот претрпел нематеријална штета (ментална болка и вознемиреност) како резултат на неговото притворање. Повикувајќи се на членот 141 од Законот за облигации од 2001 (види став 40 подолу), судот нашол дека:

“... не може да се припише одговорност за нематеријалната штета претрпена од (жалителот) на тужениот, кој постапувал согласно законот.

...

Судот го разгледа аргументот (на жалителот) дека бил затворен во затворот во Штип без (да има) никаква наредба (за тоа затворање) со оглед да утврди, врз основа на изјавата (на жалителот) дадена на 23 мај 2007, дека, во времето на неговото апсење, полициските службеници ја имале наредбата за апсење кај себе.“

19. Жалителот ја обжалил оваа одлука, тврдејќи, *inter alia*, дека со плаќањето на казната тој бил ослободен од својата должност, како и дека на државата е одговорноста да има систем за регистрација на плаќањата, вклучително и плаќањата како тоа кое тој го извршил во односниот случај. Наредбата за затворање, која му била доставена на 12 февруари 2002, не содржела никакво упатство со кое од него би било барано да достави доказ за исплата. Тој понатаму го оспорил наоѓањето на судечкиот суд дека наредбата на судот од 14 ноември 2001 била доставена на неговиот син. Во врска со тоа, изјавил дека не било извршено вештачење на потписот на доставницата. Потпирајќи се на членот 5 ставовите 2 и 5 и членот 6 од Конвенцијата, жалителот се жалел дека не бил информиран за причините за неговото апсење, дека постапката траела предолго како и дека му било попречено правото на пристап до суд.

20. На 10 септември 2007, Апелациониот суд во Штип ја отфрлил жалбата на жалителот, ненаоѓајќи основа за поинакво одлучување од утврдените факти и образложението дадено од првостепениот суд. Одлучил дека жалителот бил одговорен за настаните поврзани со неговото затворање бидејќи ниту ја платил казната во утврдениот рок ниту го известил судот кога ја платил. Оваа одлука му била доставена на жалителот на 21 септември 2007.

II. РЕЛЕВАНТНО ДОМАШНО ЗАКОНОДАВСТВО

A. Закон за прекршоци од 1997

21. Според членот 2(1) од Законот за прекршоци 1997, во сила во тој период, Кривичниот законик се применувал и на прекршочната одговорност и на изрекувањето и извршувањето на прекршочните санкции, доколку не било поинаку предвидено со закон. Прекршочните постапки требало да се спроведуваат според правилата на Законот за кривичната постапка, освен доколку поинаку не е предвидено со закон.

22. Според членот 15(1) од Законот за прекршоци, доколку осуденото лице не ја плати казната во утврдениот рок, судот ќе ја изврши преку замена на истата со казна затвор, врз основа на еден ден затвор за секои 1.000 денари. Затворската казна не може да надмине 60 дена. Според ставовите 2 и 3, доколку осуденото лице делумно ја плати казната која надминува 2.000 денари, останатиот дел ќе биде заменет со казна затвор. Извршувањето на казната затвор која била изречена заради неплаќањето на дел од паричната казна се прекинува доколку осуденото лице го плати останатиот дел од казната.

23. Затворските казни, паричните казни и казните заменети со казна затвор ќе бидат извршувани според Законот за извршување на санкции, освен доколку не е предвидено поинаку со закон (член 96).

24. Според членот 99 од Законот, судечкиот суд може самиот да го иницира обврзното извршување на паричната казна. Дејствието на обврзно извршување би било спроведено според правилата за обврзно извршување на казна изречена во кривична постапка.

Б. Кривичен законик од 1996

25. Според членот 38 од Кривичниот законик, судечкиот суд во својата пресуда ќе го утврди рокот во кој треба да се плати паричната казна, кој не може да биде помал од 15 дена, ниту поголем од 60 дена. Доколку осуденото лице не ја плати казната во утврдениот рок, судот ќе ја изврши заменувајќи ја со казна затвор врз основа на еден ден затвор за секои 1.000 денари. Затворската казна не може да надмине 60 дена. Според ставот 4, доколку казната е делумно платена, остатокот ќе биде заменет со казна затвор. Доколку остатокот од казната се плати, извршувањето на казната затвор ќе се прекине.

В. Закон за извршување на санкциите од 1997

26. Членот 83 од Законот за извршување на санкциите од 1997 пропишува дека наредбата за затворање треба да му биде доставена на осудениот лично. Наредбата за затворање треба да го содржи датумот на кој осуденото лице треба да започне да ја издржува казната.

27. Според членот 84, надлежниот суд исто така треба да го информира релевантниот затвор за датумот на кој осуденото лице треба да започне да ја издржува казната.

28. Глава XVII од законот се однесува на извршување на паричните казни. Според член 26, доколку осуденото лице не ја плати казната во утврдениот рок може да биде подложено на присилно извршување.

29. Судечкиот суд може да поведе по сопствена иницијатива обврзно извршување на парична казна (член 227).

30. Член 228 пропишува дека дејството на обврзно извршување може да се спроведе над подвижна сопственост на осуденото лице. Доколку подвижната сопственост е недоволна за паричната казна, обврзното извршување може да се спроведе врз недвижната сопственост на осуденото лице, која не е исклучена според правилата за извршна постапка од извршување на пресудите.

31. Според член 229 од законот, доколку паричната казна не може да биде извршена целосно или делумно, преку дејствието на обврзно извршување, судот кој ја определил казната тогаш може да одлучи за замена со казната затвор.

Г. Закон за кривичната постапка од 1997

32. Членот 3 од Законот за кривична постапка од 1997 пропишува дека секој кој бил приведен, уапсен или притворен треба да биде информиран промптно, на јазик кој тој или таа го разбира, за причините за приведувањето, апсењето или притворот и за законските права.

33. Според член 126 од законот, доколку обврзното извршување на казната е невозможно, судот треба да ја изврши согласно релевантните законски одредби.

34. Според член 343(2) од законот, доколку казната била изречена против обвинетиот, судот бил обврзан да наведе во пресудата рок во кој паричната казна треба да биде платена, како и начинот на кој треба

да се постапи доколку истата не може да се изврши преку дејстиве на обврзно извршување.

35. Според членот 392(1) § 7 од законот (вметнат во законот од 2004), случајот може да се преотвори доколку Европскиот суд за човекови права донесе конечна пресуда со која наоѓа повреда на човековите права на лицето.

36. Глава XXXII од односниот закон, *inter alia*, утврдува надомест за *неоправдано осудени и неосновано лишени од слобода*.

37. Член 526 е поврзан со надомест за неоправдано осудени.

38. Членовите 527(2) и 528 од законот пропишуваат дека засегнатата страна треба да поднесе барање за оштета (поврзана со неоснована осуда) до Министерството за правда во прв степен и да ја наведе бараната форма и обем на спогодувањето. Доколку барањето за надомест не се прифати или Министерството за правда не одлучи по истото во рок од три месеци од датумот на поднесување на барањето, барателот може да бара надомест пред надлежен суд.

39. Врз основа на член 530(1) § 3 од Законот за кривична постапка од 1997, лицето има право на надомест доколку било неоправдано лишено од слобода по вина или незаконско однесување на јавен орган. Точка 3 од овој став пропишува дека нема да се додели надомест на лице, кое, заради свои недозволени дејствија, сам го предзвикал своето лишување од слобода.

Д. Закон за облигации од 2001

40. Член 141 од Законот за облигации пропишува надомест на штета, освен доколку тужениот не докаже дека одговорноста на штетата не може да му се припише нему.

Г. Закон за парнична постапка од 2005

41. Член 400 од Законот за парнична постапка од 2005 пропишува дека постапка може да биде преотворена доколку Европскиот суд за човекови права донесе конечна пресуда со која наоѓа повреда на Конвенцијата или нејзините протоколи, ратификувани од страна на одговорната држава.

Е. Закон за судовите од 2006 (“Законот од 2006“)

42. Членовите 35 § 1 (6) и 36 од Законот од 2006 пропишуваат средство за должината, по кое треба да биде одлучувано, според членот 35 § 1 (6), од страна на Врховниот суд. Според Законот, во случај на повреда на барањето за разумен рок, надлежниот суд треба да додели правична отштета.

ПРАВО

I. НАВОДНА ПОВРЕДА НА ЧЛЕНОТ 5 § 1 ОД КОНВЕНЦИЈАТА

43. Жалителот се жалел според членот 5 § 1 од Конвенцијата дека бил незаконски лишен од слобода кога бил затворен на 28 октомври 2002. Членот 5 § 1 од Конвенцијата гласи:

1. Секој има право на слобода и сигурност. Никој не смее да биде лишен од слобода, освен во законска постапка, во долунаведените случаи:
  - а. издржување на казна затвор по осудувачка пресуда на надлежен суд;
  - б. законско лишување од слобода или притвор поради неизвршување на законски налог на судот или со цел обезбедување на извршување на обврска пропишана со закон;

в. законско лишување од слобода или притвор на лице, со цел негово приведување пред надлежни судски органи, кога постои оправдано сомнение дека тоа лице сторило кривично дело или кога е тоа неопходно за да се спречи извршување на кривично дело или бегство на осомничениот по извршување на кривично дело;

г. притвор на малолетник врз основа на судско решение за воспоставување на воспитна мерка или поради негово приведување пред надлежен судски орган;

д. притвор со цел да се спречи ширењето на некоја заразна болест, на ментално оболени лица, алкохоличари, токсикомани или скитници;

ѓ. законско лишување од слобода или притвор на лице, со цел да се спречи негово илегално влегување во земјата или против кое се води постапка за негово протерување или екстрадиција.

А. Допуштеност

44. Владата не поднесе приговор во врска со допуштеноста на жалбата.

45. Судот забележува дека овој дел од жалбата не е очигледно неоснован во смисла на членот 35 став 3 а од Конвенцијата. Понатаму забележува дека не е недопуштена по било која друг основ. Оттука, мора да се прогласи за допуштена.

Б. Основаност

1. Поднесоци на странките

46. Жалителот повторува дека бил затворен спротивно на член 5 став 1 од Конвенцијата. Во врска со тоа, тој тврдел дека државата треба да има поставено ефикасен систем за забележување и детектирање на плаќањето на судските казни. Тој немал обврска да му ја достави на судечкиот суд копијата од налогот за исплата. Понатаму, тој негирал дека предупредувачкиот допис на судот од 14 ноември 2001 му бил уредно доставен. Немал доказ дека истиот бил доставен на неговиот син.

47. Владата тврдеше дека жалителот бил законски затворен заради неговото непостапување по судска наредба. Жалителот не ја платил казната ниту во рамки на утврдениот рок во пресудата на судечкиот суд или по наредбата од страна на судечкиот суд да го стори тоа во рамките на дополнителниот период специфициран во дописот од 14 ноември 2001 (види ставови 6 и 7 погоре). Дополнително, жалителот пропуштил да го информира судечкиот суд дека ја платил казната, независно од експлицитното барање на судот во таа смисла (види став 7 погоре). Владата објаснила дека судските казни се плаќаат и заведуваат во Министерството за финансии. Налозите во врска со исплатите кои ги добива Министерството за финансии не се трансферираат до судот. Со цел да се следи трагот на плаќањата, осудените лица кои ги платиле казните биле задолжени да достават до судовите копија од налозите за исплата. Во секој случај, жалителот бил затворен врз основа на наредбата од 7 февруари 2002, според која казната била заменета со казна затвор. Било ирелевантно тоа што жалителот ја платил казната по таа одлука. Во такви околности, Владата негирала дека затворањето на жалителот било спротивно на релевантниот дел од членот 5 став 1 б од Конвенцијата.

2. *Оценка на Судот*

48. Судот повторува дека член 5 став 1 од Конвенцијата бара на прво место затворањето да биде “законско“, што вклучува состојба на усогласеност со постапка заснована на закон. Овде Конвенцијата суштински се повикува на националното право и ја наведува обврската на подведување под материјалните и процесните правила, но бара дополнително секое лишување од слобода да биде конзистентно со целта на членот 5, имено заштита на лицата од арбитрерност. Периодот на затворање во принцип ќе биде законски доколку се спроведе согласно судска наредба (види *Witold Litwa v. Poland*, бр.

26629/95, §§ 72 и 73, ECHR 2000-III; и *Gatt v. Malta*, бр. 28221/08, § 40, ECHR 2010).

49. Дополнително, листата на исклучоци на правото на слобода обезбедено со членот 5 став 1 е исцрпна и само тесна интерпретација на овие исклучоци е конзистентна со целта на таа одредба, имено да се осигура дека никој не е арбитрерно лишен од слобода (види *Vasileva v. Denmark*, бр. 52792/99, § 33, 25 септември 2003).

50. Враќајќи се на односниот случај, Судот забележува дека жалителот бил затворен во затворот во Штип помеѓу 28 и 29 октомври 2002 (види став 17 погоре). Не е спорно дека тој бил соодветно “лишен од слобода“ во смисла на член 5 став 1 од Конвенцијата. Владата тврдеше и изнесе аргументи дека затворот на жалителот бил нареден согласно член 5 став 1б од Конвенцијата. Жалителот не се чинело дека не се согласува дека неговиот затвор треба да се испита според таа одредба. Навистина, наредбата за пуштање издадена од затворот во Штип била заснована на доказ дека казната била платена и оттука дека жалителот постапил по релевантната судска наредба (види став 12 погоре). Судот оттука не гледа причина да го испитува случајот под друга одредба од Конвенцијата.

51. Со пресуда од 22 септември 2000 жалителот бил осуден и му било наредено да ја плати казната во рок од петнаесет дена од правосилноста на пресудата. Пресудата јасно навела дека во случај на неплаќање казната ќе биде заменета со дводневна затворска казна. Тоа било во согласност со домашното право (види ставови 22, 25 и 33 погоре). Пресудата станала правосилна на 27 септември 2001.

52. Со оглед на тоа што жалителот не ја платил казната во определениот рок од судечкиот суд, судот му наредил, со допис од 14 ноември 2001, да ја плати казната. Понатаму, дал упатство на жалителот да се појави пред судот на 26 ноември 2001, со цел да достави копија од налогот за исплата. Не е спорно дека жалителот, кој

бил свесен за тој допис (види став 16 погоре), не постапил по наредбата за исплата. При такви околности, судијата одговорен за извршување на санкции ја заменил казната со дводневна затворска казна (види став 8 погоре). Таа наредба била донесена согласно член 15(1) од Законот за прекршоци и член 38(2) од Кривичниот законик (види ставови 22 и 25 погоре). Се чини дека не било превземено никакво дејствие со цел обврзно извршување на казната, како што било пропишано со домашното право (види ставови 24, 28, 29 and 30 погоре). Сепак, Судот забележува дека жалителот не покренал жалбен навод по тој основ. При такви околности, не е спорно дека наредбата за затворање од 7 февруари 2002 била издадена “согласно постапка предвидена со закон“.

53. Судот потсетува дека “законитоста“ се бара во поглед и на наредувањето и на извршувањето на мерките кои вклучуваат лишување од слобода (види, *mutatis mutandis*, *Winterwerp v. the Netherlands*, 24 октомври 1979, § 39, серија А бр.33).

54. Во врска со тоа, Судот забележува дека жалителот бил уапсен и затворен во затворот во Штип врз основа на наредбата за затвор од 7 февруари 2002. Таа наредба била издадена со цел да се изврши казната, која жалителот не ја платил до тој датум (види став 8 погоре). Жалителот, сепак, ја платил казната на 13 февруари 2002, еден ден откако ја примил наредбата за затвор. Тој, сепак, не го информирал судечкиот суд дека ја платил казната, независно од експлицитното барање во таа насока. При такви околности, Судот треба да испита дали плаќањето на казната по нејзината замена со затворска казна го прави последователното затворање незаконско. Другото релевантно прашање е дали фактот што жалителот не го известил судот дека ја платил казната го оправдува неговото затворање.

55. Во поглед на првото, Судот забележува дека, за разлика од правилата за делумно плаќање на казната, нема законски одредби во

врска со извршување на затворска казна како замена за парична, која, по замената, била целосно платена. Според релевантното законодавство, во случај на делумна исплата, остатокот кој не е платен би бил заменет со затворска казна. Подоцнежното плаќање на остатокот на казната која била заменета со затворска повлекувала прекин на извршувањето на казната (види ставови 22 и 25 погоре). Судот не гледа причина, ниту му беа презентирани аргументи, зошто не можеле да се применат овие правила во околностите на односниот случај, каде казната била целосно платена пред да започне извршувањето на затворската казна во замена. Според фактите на случајот, очигледно е од наредбата за пуштање од затворот во Штип дека жалителот бил пуштен врз основа на доказ дека казната била платена (види став 12 погоре). При такви околности, по наоѓање на Судот, основот за затворањето на жалителот според членот 5 став 16 од Конвенцијата престанал да постои штом тој постапил по наредбата за плаќање, каде релевантниот датум е 13 февруари 2002 (види, *mutatis mutandis*, во врска со “исполнување на било која обврска пропишана со закон“ *Osyenko v. Ukraine*, бр. 4634/04, § 57, 9 ноември 2010, и *Lolova-Karadzheva v. Bulgaria*, бр. 17835/07, § 29, 27 март 2012).

56. Судот понатаму забележува дека жалителот не го известил судечкиот суд за исплатата, независно од експлицитната наредба во таа смисла (види став 7 погоре). Во постапката за надомест, судечкиот суд се осврнал на тој пропуст и заклучил дека не може да се припише одговорност на државата за последователното апсење и затворање на жалителот. Судот не е убеден со тоа објаснување. Во врска со тоа, забележува дека немало законска одредба која бара од жалителот да го извести судот за плаќањето на казната. Дополнително, жалителот бил уапсен и затворен на 28 октомври 2002, имено над осум месеци по носењето на наредбата за затворот и плаќањето на казната. За време на

овој период, судечкиот суд не знаел дека жалителот постапил по наредбата за плаќање. Како што призна Владата во своите опсервации, немало размена на информации помеѓу судечкиот суд и Министерството за финансии дека казната била платена. По наоѓање на Судот, пропустот на жалителот да го извести судечкиот суд дека ја платил казната не може да ја ослободи одговорната држава од обврската да има поставен систем за регистрација на плаќањата на судските казни. Процесот на одлучување за прашања кога е во прашање слободата на човекот треба да ги земе во предвид сите релевантни околности на случајот. Важноста на правото на жалителот на слобода бара од одговорната држава да ги превземе сите потребни мерки со цел да се избегне прекумерната рестрикција на неговата слобода.

57. Со оглед на горенаведеното, Судот смета дека затворањето на жалителот во затворот во Штип било спротивно на членот 5 став 1б од Конвенцијата. Оттука, има повреда на таа одредба.

II. НАВОДНА ПОВРЕДА НА ЧЛЕН 5 СТАВ 2 ОД КОНВЕНЦИЈАТА

58. Жалителот се жалел според членот 5 став 2 од Конвенцијата дека не бил информриан за причините за неговото затворање. Членот 5 став 2 вели:

“2. Секој кој е уапсен ќе биде навремено информиран, на јазик кој го разбира, за причините за неговото затворање и за секоја пријава против него“.

A. Допуштеност

59. Владата не поднесе приговор во врска со допуштеноста на жалбата.

60. Судот забележува дека жалбата не е очигледно неоснована во смисла на членот 35 став 3 а од Конвенцијата. Понатаму забележува

дека не е недопуштена по ниту еден друг основ. Оттука, мора да се прогласи за допуштена.

Б. Основаност

1. Поднесоци на странките

61. Жалителот останал при тоа дека не бил информиран за причините за неговото апсење. Овој пропуст бил потврден во постапката за надомест (види став 17 погоре). Доколку властите постапеле по барањето под овој наслов, тој не би бил уапсен ниту затворен.

62. Владата тврдеше дека списите на случајот во прекршочната постапка во меѓувреме биле поништени и дека според тоа достапни биле ограничени информации во врска со настаните по однос на апсењето на жалителот. Со оглед на тоа што судовите, во постапката за надомест, утврдиле дека жалителот не бил информиран за причините за неговото апсење, Владата изјави дека:

“... државата не е во можност да презентира дополнителни докази дека (апсењето на жалителот) било извршено согласно член 5 став 2 од Конвенцијата, односно дека жалителот бил информиран за причините за неговото апсење“.

2. Оценка на Судот

63. Судот повторува дека членот 5 став 2 од Конвенцијата ги содржи основните заштити дека секое уапсено лице треба да знае зошто е лишено од слобода. Според оваа одредба, на секое уапсено лице мора да му биде соопштена, на едноставен, нетехнички јазик кој тој може да го разбере, суштинската правна и фактичка основа за неговото апсење, за тој да биде во можност, доколку смета за соодветно, да се јави пред суд и да ја оспори неговата законитост

(види, *Lazoroski v. Republic of Macedonia*, бр. 4922/04, § 52, 8 октомври 2009).

64. Судот забележува дека во постапката за надомест судечкиот суд утврдил дека полициските службеници го уапсиле жалителот во неговата куќа и ја имале наредбата за затворање кај себе, но не му ја предале на жалителот. Оттука, заклучува дека жалителот не бил информиран за причините за неговото затворање (види став 17 погоре). Владата не поднесе аргументи за да го докаже спротивното (види ставови 11 и 62 погоре).

65. Судот не гледа причина да го заклучи спротивното. Тој не може да спекулира каков би бил последователниот тек на настаните доколку полициските службеници го информирале жалителот за причините за неговото апсење. Сепак, подвлекува дека жалителот бил ослободен веднаш штом обезбедил копија од налогот за исплата, што го сторил веднаш штом дознал зошто бил лишен од слобода.

66. Во светло на таа позадина, Судот наоѓа дека жалителот не бил информиран за причините за неговото апсење како што се бара според членот 5 став 2 од Конвенцијата. Оттука, има повреда на таа одредба.

III. НАВОДНА ПОВРЕДА НА ЧЛЕНОТ 5 СТАВ 5 ОД КОНВЕНЦИЈАТА

67. Жалителот исто така се жалел дека не добил никаков надомест за наводното незаконско затворање. Тој се потпрел на член 5 став 5 од Конвенцијата, кој вели:

“5. Секој кој бил жртва на апсење или затворање спротивно на одредбите на овој член, ќе има извршно право на надомест“.

А. Допуштеност

68. Владата не поднесе приговор по однос на допуштеноста на оваа жалба.

69. Судот забележува дека жалбата не е очигледно неоснована во смисла на членот 35 став 3 1 од Конвенцијата. Понатаму забележува дека не е недопуштена по било која друга основа. Оттука, мора да се прогласи за допуштена.

Б. Основаност

1. Поднесоци на странките

70. Жалителот не поднел коментари под овој наслов. Оттука, може да се претпостави дека тој останува при тоа дека има повреда на неговите права под овој наслов.

71. Владата тврдеше дека жалителот немал извршно право на надомест, како што се бара според член 5 став 5 од Конвенцијата, со оглед на тоа што судовите го отфрлиле неговото барање за надомест, и покрај тоа што утврдиле дека тој не бил информиран за причините за неговото апсење, како што се бара според член 5 став 2 од Конвенцијата. Конечно, таа се осврна на можноста, според домашното право, на преотворање на постапка доколку Судот најде повреда на Конвенцијата (види ставови 35 и 41 погоре).

2. Оценка на Судот

72. Судот ќе го ограничи испитувањето на наводите на жалителот под овој наслов, земено заедно со член 5 став 2 од Конвенцијата. Во врска со тоа забележува дека, како има утврдено дека има повреда на член 5 став 2 од Конвенцијата во случајот на жалителот, членот 5 став 5 е исто така применлив. Понатаму повторува дека постапено е по член

5 став 5 од Конвенцијата тогаш кога е возможно да се поведе постапка за надомест по однос на лишување од слобода сторено под услови спротивни на еден од претходните ставови на член 5 од Конвенцијата, утврдено или од домашните власти или од Судот (види *Włoch v. Poland* (бр. 2), бр.33475/08, § 25, 10 Мај 2011, и *Korneykova v. Ukraine*, бр.39884/05, § 79, 19 јануари 2012).

73. Во односниот случај, Судот забележува дека член 3 од Законот за кривична постапка пропишува услов секој кој е уапсен или затворен навремено да биде информиран за причините за неговото апсење или затворање. Член 141 од Законот за облигации го утврдува општиот принцип за надомест на штета. Членот 530 (1) став 3 од Законот за кривична постапка обезбедува право на надомест во случај на неоправдано затворање заради незаконско однесување на јавен орган. Во постапка за надомест, која очигледно била поведена согласно процесните правила на Законот за кривична постапка (види став 36-39 погоре), жалителот тврдел меѓу другото дека не бил информиран за причините за неговото затворање. Домашните судови го одбиле неговото барање и покрај фактот што утврдиле дека жалителот не бил информиран за причините за неговото апсење (види став 17 погоре). Владата призна дека тоа претставува повреда на правата на жалителот според членот 5 став 5 од Конвенцијата (види став 71 погоре).

74. Судот не гледа причини да го утврди спротивното. Дополнително, во отсуство на било какви докази за спротивното, не се чини дека преотварањето на постапката, доколку е возможно, а по пресуда со која Судот утврдил повреда на Конвенцијата, би го обезбедила тоа право на жалителот. Со оглед на околностите на случајот, да се бара од жалителот да бара повторување на постапката би претставувало непропорционален товар за него. Оттука, Судот заклучува дека има повреда на член 5 став 5 од Конвенцијата.

IV. НАВОДНА ПОВРЕДА НА ЧЛЕН 6 ОД КОНВЕНЦИЈАТА

75. Жалителот се жали дека должината на постапката за надомест била некомпатибилна со барањето за разумен рок според член 6 од Конвенцијата, кој, во релевантниот дел, гласи:

“Во определувањето на неговите граѓански праа и обврски...секоја има право на...судење во разумен рок од страна на ...трибунал...”

A. Допуштеност

76. Владата не поднесе приговор по однос на допуштеноста на оваа жалба.

77. Судот забележува дека жалбата не е очигледно неоснована во смисла на членот 35 став 3 1 од Конвенцијата. Понатаму забележува дека не е недопуштена по било која друга основа. Оттука, мора да се прогласи за допуштена.

Б. Основаност*1. Поднесоци на странките*

78. Жалителот повтори дека должината на постапката била прекумерна.

79. Владата прифати дека должината на оспорената постапка била неосновано одолжена, со оглед на фактот дека изминале преку четири години помеѓу поднесувањето на барањето од страна на жалителот и првото дејствие превземено од страна на судечкиот суд (види ставови 14 и 15 погоре).

2. Оценка на Судот

80. Судот забележува дека постапката за надомест траела помеѓу 17 јануари 2003 и 21 септември 2007, кога пресудата на Апелациониот

суд му била доставена на жалителот. Оттука, постапката траела околу четири години и осум месеци во два степенa на јурисдикција.

81. Судот повторува дека разумноста на должината на постапка мора да се цени во светло на околностите на случајот и со повикување на следните критериуми: сложеноста на случајот, однесувањето на жалителот и на релевантните власти, како и влогот на жалителот во спорот (види *Frydlender v. France* [GC], бр. 30979/96, § 43, ECHR 2000-VII).

82. Судот не смета дека случајот барал испитување на сложени прашања.

83. Понатаму, наоѓа дека нема одложувања кои можат да се припишат на жалителот.

84. Што се однесува на постапувањето на домашните судови, Судот забележува дека постапката била неактивна над четири години сè додека судечкиот суд не ја дотавил тужбата на жалителот до Јавниот правобранител (види ставови 14 и 15 погоре). За време на овој период, судечкиот суд не превземал дејствија. Тоа што барањето на жалителот било подоцна одлучено со разумна брзина не може да надомести за почетната неактивност на судечкиот суд. Владата исто така признала дека таа неактивност неосновано го одолжила целосното траење на постапката (види став 79 погоре).

85. Оттука, Судот смета дека должината на постапка за надомест е прекумерна и не го исполнува барањето за разумен рок од член 6 став 1 на Конвенцијата.

86. Оттука, има повреда на таа одредба.

V. НАВОДНА ПОВРЕДА НА ЧЛЕНОТ 13 НА КОНВЕНЦИЈАТА

87. Жалителот исто така се жалел дека немал ефективен лек со кој би можел да го покрене прашањето на прекумерна должина на

постапката за надомест во неговиот случај. Тој навел дека оттука има повреда на членот 13 на Конвенцијата, според кој:

“Секој чии права и слободи поместени во Конвенцијата се повредени, има право на ефективен лек пред национален орган, независно дали повредата е сторена од страна на службени лица.“

А. Допуштеност

88. Владата не поднесе приговор во врска со допуштеноста на оваа жалба.

89. Судот смета дека жалбата не е очигледно неоснована во смисла на членот 35 став 3 а од Конвенцијата. Не беше воспоставен друг основ за нејзиното прогласување за недопуштена. Оттука, мора да се прогласи за допуштена.

Б. Основаност

1. Поднесоци на странките

90. Владата аргументираше дека средството за должина на постапката, специфицирано во Законот од 2006, е ефективно во неговиот случај, независно што не бил сметан за таков во релевантниот период (види *Parizov v. Republic of Macedonia*, бр.14258/03, 7 февруари 2008). Сепак, жалителот можел да се обиде да го искористи ова средство. Судската пракса на Врховниот суд, кој имал надлежност да одлучува во случаи во кои барателите го искористуваат ова средство, потврдил дека испитувал такво барање во меритум, врз основа на законот од 2006. Што би бил исходот од постапката доколку жалителот го искористил ова средство, не може да биде предмет на шпекулација.

91. Жалителот тврдеше дека средството за должина на постапката, какво што било во примена во релевантниот период, не било

ефективно. Тоа било потврдено во судската пракса на Судот по тоа прашање.

2. Оценка на Судот

92. Судот забележува дека постапката за надомест завршила на 21 септември 2007, кога средството за должината, како што било прифатено од Владата (види став 88 погоре) не било ефективно. Само по подобрувањата забележани и сторени во *Adži-Spirkoska and Others* (види *Adži-Spirkoska and others v. Republic of Macedonia* (одлука), бр. 38914/05 and 17879/05, 3 ноември 2011) Судот беше во можност да го смета средството за должина за ефективно (види *Ogražden Ad and Others v. Republic of Macedonia*, бр. 35630/04, 53442/07 и 42580/09, §§ 17 и 29, 29 мај 2012). Следствено, не гледа причина да отстапи од својата поранешна пракса, во која наоѓа повреда на членот 13, земен заедно со членот 6, заради недостиг на ефективен лек во врска со случаи за должина на постапката кои му претходеле на случајот *Adži-Spirkoska and Others* (види *Atanasovic and Others v. Republic of Macedonia*, бр. 13886/02, § 47, 22 декември 2005; *Kostovska v. Republic of Macedonia*, бр.44353/02, § 53, 15 јуни 2006; и *Krsto Nikolov v. Republic of Macedonia*, бр.13904/02, § 33, 23 октомври 2008).

93. Во светло на горните согледувања, Судот заклучува дека има повреда на членот 13, земен заедно со членот 6 од Конвенцијата.

VI. ДРУГИ НАВОДНИ ПОВРЕДИ НА КОНВЕНЦИЈАТА

94. Конечно, жалителот се жали според член 3 од Конвенцијата дека бил подложен на нечовечно и понижувачко однесување во времето на неговото апсење и дека условите во затворот во Штип биле несоодветни, со оглед на неговото лошо здравје. Потпирајќи се на член 6 ставови 1 и 2, се жали дека му било попречено правото на

пристап до судот, како и дека принципот на еднаквост на оружјата не бил почитуван, со оглед на тоа што бил казнет двапати за истото дело, како и заради тоа што судовите го одбиле неговото барање за вештачење дали потписот на доставницата во врска со наредбата на судот од 14 ноември 2001 му припаѓа нему. Тој исто така го навел и член 1 од Протокол 1.

95. Судот ги испита овие наводи. Сепак, во светло на материјалот кој го поседува, и во обем во кој тој материјал е во рамките на неговите надлежности, Судот наоѓа дека тој не покажува појава на повреда на правата и слободите поместени во Конвенцијата и нејзините протоколи.

96. Следи дека овој дел од жалбата е очигледно неоснован и мора да се отфрли согласно членот 35 ставови 3(а) и 4 од Конвенцијата.

VII. ПРИМЕНА НА ЧЛЕНОТ 41 ОД КОНВЕНЦИЈАТА

97. Членот 41 од Конвенцијата пропишува:

“Ако Судот најде дека има повреда на Конвенцијата или нејзините протоколи, и ако внатрешното право на засегнатите високи договорни страни дозволува само делумна отштета, Судот, доколку е потребно, ќе додели правичен надомест на оштетената страна“.

A. Штета

98. Жалителот барал еквивалент на околу 9.900 евра, заедно со камата, како нематеријална штета, за емоционалното страдање, немир и загубен углед, кои ги претрпел заради лишувањето од слобода и должината на постапката за надомест. Во поддршка на тоа се повикал на вештачењето поднесено во постапката за надомест (види став 18 погоре).

99. Владата го оспори ова барање како прекумерно и неосновано.

100. Судот смета дека жалителот морал да има претрпено нематеријална штета, која не може да биде надоместена само со наоѓање на повреда на Конвенцијата. Проценувајќи на еднаква основа, Судот му доделува на жалителот 1.500 евра под овој наслов, плус било која такса која би можела да биде наплатена.

Б. Трошоци

101. Жалителот исто така барал 500 евра за трошоци пред домашните судови и 1000 евра за тие пред Судот. Овие бројки се однесувале на надоместоците за адвокат, врз основа на тарифникот на Адвокатската комора. Жалителот поднел трошковник во врска со трошоците за адвокатот во постапката за надомест, според кој вкупната сум за надоместоците за адвокатот биле 25 290 денати (жалителот поднел дека ова соодветствува на 500 евра).

102. Владата го оспорила ова барање како шпекулативно и неосновано. Особено, тие спореле дека жалителто не поднел никаков доказ дека било кои од трошоците биле навистина потребни.

103. Според судската пракса на Судот, жалителот има право на поврат на трошоците, само доколку се покаже дека тие биле навистина и нужно потребни и разумни во одреден квантум (види *Editions Plon v. France*, бр. 58148/00, § 64, ECHR 2004-IV). Односно, жалителот морал да ги плати, или да бил обврзан да ги плати, и тие морале да бидат неизбежни во цел да се превенира најдената повреда или да се добие отштета (види *Belchev v. Bulgaria*, бр. 39270/98, § 113, 8 април 2004, и *Hajnal v. Serbia*, бр. 36937/06, § 154, 19 јуни 2012). Во постојниот случај, со оглед на документите кои ги поседува и горните критериуми, Судот смета дека е разумно да се доделат 410 евра за трошоци во постапката за надомест и 850 евра за постапка пред Судот, плус било која такса која може да му биде наплатена на жалителот.

В. Затезна камата

104. Судот смета дека е соодветно стапката на затезна камата да биде базирана на маргиналната стапка за позајмувања на Европската централна банка, на која треба да се додадат трипроцентни поени.

ОД ОВИЕ ПРИЧИНИ, СУДОТ ЕДНОГЛАСНО

1. *Ги прогласува* жалбите по членовите 5, 6 (во врска со должината на постапката за надомест) и 13 од Конвенцијата за допуштени, а остатокот на жалбата за недопуштен;
2. *Смета* дека има повреда на членот 5 став 1 (б) од Конвенцијата;
3. *Смета* дека има повреда на членот 5 став 2 од Конвенцијата;
4. *Смета* дека има повреда на членот 5 став 5 од Конвенцијата;
5. *Смета* дека има повреда на членот 6 од Конвенцијата во врска со должината на постапката за надомест;
6. *Смета* дека има повреда на членот 13 од Конвенцијата, земен заедно со членот 6 од Конвенцијата;
7. *Смета*
  - (а) дека одговорната држава треба да му ги исплати на жалителот, во рок од три месеци од датумот на кој пресудата ќе стане конечна согласно членот 44 став 2 од Конвенцијата, следните суми, кои треба да се претворат, онаму каде е тоа применливо, во националната валута на одговорната држава по стапка применлива на денот на исплатата:

(i) 1.500 евра (илјада и петстотини евра), плус било која такса која би можела да биде наплатена на жалителот, за нематеријална штета;

(ii) 1.260 евра (илјада двесте и шеесет евра), плус било која такса која би можела да биде наплатена на жалителот, за трошоци;

(б) дека од истекот на горенаведените три месеци до исплатата, ќе се исплати камата на горниве суми со стапка еднаква на маргиналната стапка за позајмувања на Европската централна банка за време на периодот на затезна камата, плус три процентни поени;

8. *Го отфрла* остатокот од барањето на жалителот за правична отштета.

Изготвено на англиски, и доставено на писмено на 19 септември 2013, согласно со правилото 77 §§ 2 и 3 од Деловникот на Судот.

Søren Nielsen
Секретар

Isabelle Berro-Lefèvre
Претседател